

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 23 stycznia 2026 r.

NRS-OR.752.22a.2019.KS

DECYZJA

Na podstawie:

- art. 200 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2024 r., poz. 1145 ze zm.),
- rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 lutego 1998 r. w sprawie przepisów wykonawczych dotyczących uwłaszczania osób prawnych nieruchomościami będącymi dotychczas w ich zarządzie lub użytkowaniu (Dz. U. z 1998 r. Nr 23, poz. 120 ze zm.),
- art. 104 kodeksu postępowania administracyjnego,

ORZEKAM CO NASTĘPUJE:

I. Stwierdzam nabycie z mocy prawa, z dniem 5 grudnia 1990 roku, przez **Wałbrzyskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Wałbrzychu** prawa użytkowania wieczystego gruntu stanowiącego własność Skarbu Państwa, położonego w Marciszowie, oznaczonego w operacie ewidencji gruntów obrębem **0003 Marciszów**, jako działka:

- numer **478/29** o powierzchni 0.2393 ha (według stanu na dzień 5 grudnia 1990 r. część działki nr 478/1 o powierzchni 2.31 ha).

II. Nabycie prawa użytkowania wieczystego gruntu nastąpiło z mocy prawa na podstawie art. 2 w związku z art. 2a ustawy z dnia 29 września 1990 roku o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Nr 79, poz. 464 ze zm.).

UZASADNIENIE

Pełnomocnik Wałbrzyskiego Związku Wodociągów i Kanalizacji w Wałbrzychu wystąpił z wnioskiem o stwierdzenie nabycia z mocy prawa, z dniem 5 grudnia 1990 r., przez Wałbrzyskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Wałbrzychu, na podstawie art. 200 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2023 r., poz. 344 ze zm.), prawa użytkowania wieczystego gruntu oznaczonego jako działki nr 478/29 i nr 480/3 obręb 0003 Marciszów.

Decyzją z dnia 29 lipca 2024 r. Wojewoda Dolnośląski rozstrzygając wskazany wniosek stwierdził nabycie przez Wałbrzyskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Wałbrzychu prawa użytkowania wieczystego działki nr 478/29 a odmówił takiego stwierdzenia nabycia w stosunku do działki nr 480/3.

Wskutek wniesionego przez Gminę Marciszów odwołania, Minister Rozwoju i Technologii decyzją z dnia 11 lipca 2025 r., uchylił rozstrzygnięcie Wojewody w części

dotyczącej stwierdzenia nabycia prawa użytkowania wieczystego i przekazał w tym zakresie sprawę do ponownego rozpatrzenia przez organ pierwszej instancji.

Organ drugiej instancji zobowiązał Wojewodę do jednoznacznego wyjaśnienia statusu prawnego istniejącego w dniu 5 grudnia 1990 r. przedsiębiorstwa Wałbrzyskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Wałbrzychu, kwestii następstwa prawnego Wałbrzyskiego Związku Wodociągów i Kanalizacji w Wałbrzychu po Wałbrzyskim Przedsiębiorstwie Wodociągów i Kanalizacji w Wałbrzychu w tym znaczenia dla prowadzonej sprawy dokumentów przywołanych przez Gminę Marciszów: uchwały nr XVIII/93/91 z dnia 29 lipca 1991 r. Rady Miejskiej Gminy Wałbrzych i postanowienia z dnia 9 września 1991 r. Sądu Rejonowego w Wałbrzychu Wydział VI Gospodarczy.

Zawiadomieniem z dnia 15 stycznia 2026 r., Wojewoda Dolnośląski poinformował strony o zebraniu materiału dowodowego koniecznego do wydania decyzji oraz o przysługujących stronom uprawnieniach wynikających z art. 10 § 1 kodeksu postępowania administracyjnego.

Rozpatrując ponownie sprawę Wojewoda Dolnośląski zważył co następuje.

Zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz. U. z 1990 r., Nr 79, poz. 464 ze zm.) grunty stanowiące własność Skarbu Państwa lub własność gminy (związku międzygminnego), z wyłączeniem gruntów Państwowego Funduszu Ziemi, będące w dniu 5 grudnia 1990 r. w zarządzie państwowych osób prawnych innych niż Skarb Państwa stają się z tym dniem z mocy prawa przedmiotem użytkowania wieczystego (ust. 1). Budynki i inne urządzenia oraz lokale znajdujące się na tych gruntach, stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność gminy (związku międzygminnego), będących w dniu 5 grudnia 1990 r. w zarządzie państwowych osób prawnych, stają się z tym dniem z mocy prawa własnością tych osób (ust. 2). Nabycie prawa użytkowania wieczystego gruntów oraz własności budynków, innych urządzeń i lokali, stwierdza się decyzją wojewody w odniesieniu do nieruchomości stanowiących własność Skarbu Państwa lub decyzją właściwego organu gminy w odniesieniu do nieruchomości stanowiących własność gminy (ust. 3).

W dniu 24 grudnia 1992 r. weszła w życie ustawa z dnia 7 października 1992 r. zmieniająca ustawę o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz. U. Nr 91, poz. 455) która do wyżej powołanej ustawy dodała art. 2a stanowiący, że przepisy art. 2 ust. 1–3 oraz 6 i 9 niniejszej ustawy stosuje się odpowiednio do komunalnych osób prawnych. Nabycie prawa użytkowania wieczystego gruntów, a także własności budynków i innych urządzeń oraz lokali następuje z mocy prawa z dniem 5 grudnia 1990 r.

Zaznaczyć należy, że Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 11 stycznia 1995 r., sygn. akt III AZP 10/94, rozpatrzył przedstawione przez Naczelnego Sąd Administracyjny zagadnienie „Czy zakres podmiotowy art. 2a ustawy z dnia 29 września 1990 r., o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz.U. nr 79 poz. 464 ze zm.) w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 7 października 1992 r. zmieniającą ustawę o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz.U. nr 91 poz. 455) obejmuje także osoby prawne, które istniały w dniu 5 grudnia 1990 r., to jest przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 7 października 1992 r. (Dz.U. nr 91 poz. 455)?” Sąd rozstrzygając opisaną kwestię podjął uchwałę, zgodnie z którą „Przepis art. 2a ustawy z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości /Dz.U. nr 79 poz. 464 ze zm./ w brzmieniu ustalonym w ustawie z dnia 7 października 1992 r. zmieniającej ustawę o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości /Dz.U. nr 91 poz.

455/ nie ma zastosowania do komunalnych osób prawnych, które istniały w dniu 5 grudnia 1990 r., ale utraciły osobowość prawną przed dniem wejścia w życie ustawy”.

Od dnia 1 stycznia 1998 r. w sprawach o stwierdzenie nabycia z mocy prawa z dniem 5 grudnia 1990 r. prawa użytkowania wieczystego gruntów oraz prawa własności budynków przez państwowe osoby prawne, stosuje się art. 200 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami.

Gmina Marciszów na podstawie decyzji Wojewody Jeleniogórskiego decyzją z dnia 9 marca 1995 r., znak GGgt-7227/463/94/95, działając na podstawie art. 18 ust.1 w związku z art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 10 maja 1990 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych (Dz. U. Nr 32, poz.191 ze zm.) otrzymała przedmiotową nieruchomość stanowiącą własność Skarbu Państwa. Należy zaznaczyć, że decyzja ta wydana została z naruszeniem art. 5 ust. 3 powołanej ustawy i objęta jest wszczętym z urzędu postępowaniem w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji w trybie art. 156 kpa prowadzonym przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Wojewoda Dolnośląski, na podstawie przepisów ustawy z dnia 8 lipca 2010 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie budowli przeciwpowodziowych (Dz.U. z 2024 r., poz. 274), decyzją z dnia 30 września 2019 r. znak IF.AB.7840.2.30.2018.JT, udzielił pozwolenia Państwowemu Gospodarstwu Wodnemu Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu na „realizację inwestycji w zakresie budowli przeciwpowodziowych dla zamierzenia budowlanego polegającego na regulacji rzeki Bóbr wraz z remontem istniejącej zabudowy i umocnień brzegowych w miejscowości Marciszów (...)”. Zgodnie z treścią tego rozstrzygnięcia, m.in. działki nr 478/29 i nr 480/3 stały się, z mocy prawa, własnością Skarbu Państwa. Na podstawie art. 20 ust. 5 powołanej ustawy, ustanowione na nieruchomościach prawo użytkowania wieczystego wygasło z dniem, w którym decyzja o pozwoleniu na realizację inwestycji stała się ostateczna. Minister Rozwoju, Pracy i Technologii decyzją z dnia 11 maja 2021 r., znak DLI-I.7621.2.2020.PS.7, rozpatrzył odwołanie od powyższej decyzji Wojewody, i z datą tego rozstrzygnięcia decyzja lokalizacyjna z dnia 30 września 2019 r. stała się prawomocna.

W toku prowadzonego postępowania uwłaszczeniowego ustalono, iż nieruchomość określona w pkt I. niniejszej decyzji, w dniu 5 grudnia 1990 r., stanowiła własność Skarbu Państwa. Jak wynika z pisma Starostwa Powiatowego w Kamiennej Górze z dnia 24 maja 2024 r., znak GD.6621.29.2024, nieruchomość przeszła na własność Skarbu Państwa na podstawie art. 2 dekretu z dnia 8 marca 1946 r. o majątkach opuszczonych i poniemieckich (Dz. U. Nr 13, poz. 87 ze zm.).

Na dzień wydania decyzji nie stwierdzono roszczeń osób trzecich w stosunku do przedmiotowej nieruchomości, co ustalono na podstawie m.in. pisma Starosty Kamiennogórskiego z dnia 11 lutego 2020 r., znak GN.6810.3.2020. Zaznaczyć należy, że w toku prowadzonego postępowania zastrzeżenia do uwłaszczenia Wałbrzyskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Wałbrzychu przedmiotową nieruchomością zgłosiła Gmina Marciszów.

Stwierdzenie prawa zarządu przedmiotową nieruchomością przysługującego przedsiębiorstwu Wałbrzyskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Wałbrzychu w dniu 5 grudnia 1990 r. nastąpiło, zgodnie z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie przepisów wykonawczych dotyczących uwłaszczenia osób prawnych nieruchomościami będącymi dotychczas w ich zarządzie lub użytkowaniu na podstawie:

- decyzji Naczelnika Gminy w Marciszowie z dnia 20 października 1989 r., znak RRG 8226/10/86/89, w której ustalono dla Wałbrzyskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i

- Kanalizacji opłatę roczną za zarząd budynkami i zobowiązano to Przedsiębiorstwo do uiszczania opłaty rocznej z tytułu zarządu budynkami i gruntem łącznie, w terminie do dnia 31 marca każdego roku – decyzja nie precyzowała jakich konkretnie działek dotyczy, natomiast wskazano, że dotyczy nieruchomości składającej się z działek wymienionych we wcześniejszej decyzji Naczelnika z dnia 18 grudnia 1986 r. znak RRG 8226/10/86/89,
- decyzji Urzędu Rejonowego w Jeleniej Górze z dnia 28 lutego 1991 r., nr G.III.7223/2/26/91, aktualizującej od dnia 1 stycznia 1989 r. opłatę roczną dla Wałbrzyskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji z tytułu zarządu gruntem, ustaloną w decyzji z dnia 18 grudnia 1986 r. znak RRG 8226/10/86/89 i wskazującej, że opłaty roczne za będące w zarządzie budynki i urządzenia ustalone decyzją Naczelnika Gminy w Marciszowie z dnia 20 października 1989 r., znak RRG 8226/10/86/89, pozostają bez zmian. W decyzji tej (odmiennie niż w powołanym wyżej rozstrzygnięciu z dnia 20 października 1989 r.) wymienione zostały numery działek, w tym, między innymi działka nr 478.

Należy podkreślić że Naczelny Sąd Administracyjny, w składzie siedmiu sędziów, w dniu 16 grudnia 2024 r., sygn. akt I OPS 2/23 podjął uchwałę, zgodnie z którą "W postępowaniu w sprawie stwierdzenia nabycia z mocy prawa z dniem 5 grudnia 1990 r. prawa użytkowania wieczystego gruntów oraz własności budynków, innych urządzeń i lokali przez państwowe i komunalne osoby prawne decyzja, o której mowa w § 4 ust. 1 pkt 6 rozporządzenia Rady Ministrów z 10 lutego 1998 r. w sprawie przepisów wykonawczych dotyczących uwłaszczenia osób prawnych nieruchomościami będącymi dotychczas w ich zarządzie lub użytkowaniu (Dz. U. z 1998 r. Nr 23 poz. 120), może stanowić samoistny dowód stwierdzenia posiadania wskazanego w tej decyzji gruntu w zarządzie, o którym mowa w art. 200 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2023 r. poz. 344 ze zm.)".

W oparciu o zebraną w sprawie dokumentację geodezyjną (wykazy zmian gruntowych, decyzje podziałowe) ustalono, że działka nr 478 otrzymała numer 478/1 (1988 r.), działka nr 478/1 została podzielona na działki nr 478/2, nr 478/3, nr 478/4 i nr 478/5 (2001 r.), działka nr 478/3 została podzielona na działki nr 478/6, nr 478/7 i nr 478/8 (2001 r.), działka nr 478/5 podzielona została między innymi na działki nr 478/13, nr 478/23, nr 478/25 (2002 r.) działka nr 478/13 podzielona została na działki nr 478/26 i nr 478/27 (2023 r.), działka nr 478/8 podzielona została na działki nr 478/28, nr 478/29 i nr 478/30 (2021 r.).

Z zebranych dokumentów w sprawie wynika, że powołane w decyzjach „opłatowych” przedsiębiorstwo państwowe, na rzecz którego naliczone zostały opłaty z tytułu zarządu gruntem, Wałbrzyskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Wałbrzychu (WPWiK), zostało utworzone Zarządzeniem nr 5/88 Wojewody Wałbrzyskiego z dnia 19 lutego 1988 r. w wyniku podzielenia Wojewódzkiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Wałbrzychu z/s w Świdnicy. Jak wynika ze statutu organizacyjnego WPWiK w Wałbrzychu, zatwierdzonego przez Wojewodę Wałbrzyskiego w dniu 28 maja 1988 r., obejmowało ono zasięgiem swojej działalności grupę miast i gmin z terenów ówczesnego województwa wałbrzyskiego i częściowo województwa jeleniogórskiego, w tym gminę Marciszów. Celem statutowym Przedsiębiorstwa – jako przedsiębiorstwa użyteczności publicznej – było bieżące i nieprzerwane zaspokajanie potrzeb ludności w zakresie zaopatrzenia w wodę i odbioru ścieków na terenie wszystkich miast i gmin objętych statutowo określonym zasięgiem działalności.

Na podstawie porozumienia nr 2/88 z dnia 28 grudnia 1988 r. Wojewody Wałbrzyskiego z Prezydentem Miasta Wałbrzycha uprawnienia i obowiązki organu założycielskiego Przedsiębiorstwa przejęte zostały z dniem 1 stycznia 1989 r. przez

Prezydenta Miasta Wałbrzycha, będącego – w obowiązującej w tym okresie strukturze aparatu administracyjnego – terenowym organem administracji państwowej stopnia podstawowego (art. 123 ustawy z dnia 20 lipca 1983 r. o systemie rad narodowych i samorządu terytorialnego (Dz.U. z 1988 r. Nr 26, poz. 183)).

Regulacje prawne wprowadzające reformę samorządową w 1990 r. zmieniły status Wałbrzyskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Wałbrzychu. W ustawie z dnia 10 maja 1990 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych (Dz. U. Nr 32, poz.191 ze zm.) ujęto przepisy dotyczące przejścia dotychczasowego mienia państwowego (w tym przedsiębiorstw) na rzecz wspólnot samorządu terytorialnego (art. 5-21). W myśl art. 8 ust. 1 i 2 tej ustawy przedsiębiorstwa państwowe, dla których funkcje organu założycielskiego pełniły terenowe organy administracji państwowej określone w art. 5 ust. 1 – 3, a więc między innymi terenowe organy administracji państwowej stopnia podstawowego, stały się z chwilą wejścia w życie tej ustawy (27 maja 1990 r.) przedsiębiorstwami komunalnymi posiadającymi osobowość prawną. Z dniem 27 maja 1990 r. WPWiK stało się zatem w miejsce przedsiębiorstwa państwowego przedsiębiorstwem komunalnym. Zaznaczyć należy, że okoliczność tę potwierdza zarówno pełnomocnik Wnioskodawcy jak i pełnomocnik Gminy Marciszów. Wymaga też zaznaczenia, że nie została w tym okresie utworzona formalna kategoria prawna przedsiębiorstw komunalnych jako podmiotów o określonej, konkretnej, własnej formule organizacyjno-prawnej (tak, jak miało to miejsce w odniesieniu do przedsiębiorstw państwowych).

Przepisy nie określały jakie formy organizacyjno-prawne powinno przyjąć przedsiębiorstwo komunalne, w jaki sposób powinno działać. Forma organizacyjno-prawna była zatem – w granicach obowiązujących ówczesnie przepisów – dowolna. Zgodnie z art. 8 ust. 2 powyższej ustawy rada gminy do dnia 31 grudnia 1991 r. miała postanowić o wyborze formy organizacyjno-prawnej prowadzenia działalności gospodarczej, wykonywanej dotychczas przez przedsiębiorstwa komunalne. Do czasu wyboru formy organizacyjno-prawnej do przedsiębiorstw komunalnych stosowało się odpowiednio przepisy o przedsiębiorstwach państwowych. Podkreślić przy tym należy, że radą gminy właściwą dla wyboru formy organizacyjno-prawnej przedsiębiorstwa komunalnego była rada gminy, której organ wykonawczy pełnił funkcję organu założycielskiego. Mając na uwadze, że funkcję organu założycielskiego WPWiK pełnił Prezydent Miasta Wałbrzycha, właściwą do wyboru formy organizacyjno-prawnej WPWiK była Rada Miasta Wałbrzycha.

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że Rada Miejska Wałbrzycha postanowiła o wyborze formy organizacyjno-prawnej WPWiK poprzez powołanie Wałbrzyskiego Związku Wodociągów i Kanalizacji i podjęła w tym celu odpowiednie działania prawno-organizacyjne. Wybranie takiej formy organizacyjnej podyktowane było specyfiką samego przedsiębiorstwa – prowadziło ono działalność na obszarze kilku gmin, służącą podstawowym potrzebom gmin z tego obszaru, w tym Gminie Wałbrzych i Gminie Marciszów. Taki wybór był ponadto spójny z regulacją art. 6 ust. 1 ustawy Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych, zgodnie z którą niepodzielne składniki mienia komunalnego, o którym mowa w art. 5 ust. 1-3 tego aktu prawnego, służące realizacji zadań więcej niż jednej gminy pozostają - **do czasu utworzenia odpowiedniego związku komunalnego** lub zawarcia porozumienia - w dotychczasowym zarządzie.

Uchwałą z dnia 26 października 1990 r., Nr VIII/56/90, w sprawie utworzenia Związku Międzygminnego Wodociągów i Kanalizacji z siedzibą w Wałbrzychu, Rada Miejska Gminy Wałbrzych postanowiła utworzyć związek międzygminny. W tej samej

uchwale Rada Miejska Gminy Wałbrzych zaopiniowała pozytywnie projekt Statutu Wałbrzyskiego Związku Wodociągów i Kanalizacji, który wymieniał gminy będące członkami Związku (w tym Gminę Wałbrzych oraz Gminę Marciszów) oraz stanowił, że majątek Związku stanowi majątek dotychczasowego Wałbrzyskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji z siedzibą w Wałbrzychu.

Dalej, na mocy uchwały nr XII/3/91 Rady Miejskiej Gminy Wałbrzych z dnia 28 stycznia 1991 r. został przyjęty statut związku międzygminnego Wałbrzyskiego Związku Wodociągów i Kanalizacji z siedzibą w Wałbrzychu. Postanowiono w jego treści, że członkami Związku są gminy: Mieroszów, Jedlina-Zdrój, Świebodzice, Szczawno-Zdrój, Boguszów-Gorce, **Marciszów i Wałbrzych**, a także, że majątek Związku stanowi majątek dotychczasowego Wałbrzyskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji z siedzibą w Wałbrzychu. Przedmiotowa nieruchomość, bezpośrednio przed utworzeniem Związku, pozostawała w dalszym ciągu w zarządzie dotychczasowego WPWiK, stanowiącym składnik majątku (mienia) tego przedsiębiorstwa – zob. powołany wcześniej art. 6 ust. 1 ustawy Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych oraz art. 44 Kodeksu cywilnego w ówczesnym brzmieniu, zgodnie z którym mieniem jest własność i inne prawa majątkowe (użyty termin „majątek” należy uznać za synonimiczny z pojęciem prawnym „mienia”).

Następnie, w dniu 29 kwietnia 1991 r. została podjęta uchwała nr 8/91 Wałbrzyskiego Związku Wodociągów i Kanalizacji w Wałbrzychu, w której między innymi wskazano, że „Sprawy formalne związane z przygotowaniem rejestracji Statutu oraz **przekształceniem Wałbrzyskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Wałbrzyski Związek Wodociągów i Kanalizacji** powierza się do wykonania Zarządowi Związku”.

Z kolei na mocy uchwały nr XVI/69/91 z dnia 29 maja 1991 r. Rady Miejskiej Gminy Wałbrzych, postanowiono „przekazać” Wałbrzyskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Wałbrzychu na rzecz Wałbrzyskiego Związku Wodociągów i Kanalizacji w Wałbrzychu z chwilą rejestracji Związku w Urzędzie Rady Ministrów.

Jak wynika z pisma Podsekretarza Stanu Urzędu Rady Ministrów z dnia 28 czerwca 1991 r., WZWiK został wpisany do Rejestru związków międzygminnych w dniu 24 czerwca 1991 r.

W Dzienniku Urzędowym Województwa Wałbrzyskiego z dnia 24 lipca 1991 r. Nr 11 opublikowany został Statut WZWiK.

W tym miejscu należy zauważyć, że zgodnie z art. 68 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym (Dz. U. Nr 16 poz. 95) w brzmieniu obowiązującym w 1990 r. związek nabywał osobowość prawną po zarejestrowaniu w rejestrze prowadzonym przez Prezesa Rady Ministrów, z datą ogłoszenia statutu.

Uchwałą nr XVIII/93/91 z dnia 29 lipca 1991 r. Rady Miejskiej Gminy Wałbrzych została podjęta decyzja o likwidacji WPWiK i odwołaniu z dniem 31 lipca 1991 r. pracowników WPWiK zatrudnionych na podstawie powołania oraz przejęciu pracowników WPWiK przez WZWiK z dniem 1 sierpnia 1991 r.

Postanowieniem z dnia 9 września 1991 r. Sąd Rejonowy w Wałbrzychu Wydział VI Gospodarczy postanowił wykreślić z rejestru przedsiębiorstw państwowych Wałbrzyskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Wałbrzychu.

W świetle przytoczonych dokumentów należy przyjąć, że intencją organu decydującego o wybraniu nowej formy organizacyjnej było przekształcenie WPWiK w WZWiK, przy czym w ocenie organu zachodziła w takim przypadku kontynuacja tożsamości osobowości prawnej (następstwo prawne). Powyższą kwestię wyjaśnia szczegółowo opinia prawna Uniwersytetu SWPS w Warszawie z dnia 27 października 2025 r., sporządzona przez:

r.pr. prof. dr. hab. Huberta Izdebskiego, r.pr. dr hab. Iwonę Sierpowską, prof. USWPS, adw. dr Agnieszkę Skorupkę oraz r.pr. Michała Łasicę, przedłożona przez wnioskodawcę, którą organ uznaje za trafną.

W powołanej opinii przyjęto stanowisko, że w świetle powołanej już wcześniej Uchwały Sądu Najwyższego, należy przyjąć, że podjęcie przez radę gminy decyzji o prowadzeniu działalności gospodarczej w innej formie niż wynikająca z art. 17 ustawy z dnia 5 stycznia 1991 r. Prawo budżetowe (Dz. U. Nr 4, poz. 18 ze zm.) - prowadziło jednoznacznie do utrzymania ciągłości podmiotowej przedsiębiorstwa komunalnego. Z literalnej treści przepisów wynika bowiem, iż ustawodawca traktuje wszelkie formy organizacyjno-prawne, w jakiej prowadzone miało być przedsiębiorstwo komunalne, za równoważne. Jeśli taki podmiot posiadał odrębną osobowość prawną, to uprawniona jest hipoteza o istnieniu stanu „kontynuacji tożsamości osobowości prawnej”. Nawet, jeśli kontynuowanie tej działalności wymagało przekazania majątku do formalnie odmiennej osoby prawnej – jako kontynuatora – i wykreślenia z rejestru przedsiębiorstw państwowych dotychczasowego podmiotu prawnego.

Tego rodzaju konkluzja koresponduje ze stanowiskiem orzecznictwem, wyrażonym m.in. w wyroku z dnia 20 sierpnia 2010 r. Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu (sygn. akt: II SA/Po 223/10), czy też w wyroku z dnia 25 maja 2011 r. Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu (sygn. akt: IV SA/Po 1085/10) – w których podniesiono, że „likwidacja w celu prywatyzacji przedsiębiorstwa, przewidziana art. 37 ust. 1 pkt 2 ustawy o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (Dz. U. z 1990 r. Nr 51, poz. 298 ze zm.) różni się od likwidacji przedsiębiorstwa w trybie ustawy z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych, której celem było zakończenie bytu przedsiębiorstwa zarówno w sensie podmiotowym, jak i przedmiotowym. Natomiast celem prywatyzacji likwidacyjnej, z jaką mamy do czynienia w rozpoznawanej sprawie, jest zlikwidowanie przedsiębiorstwa tylko w sensie podmiotowości prawnej, przy równoczesnym zachowaniu go w sensie przedmiotowym w rozumieniu art. 55¹ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. z 1964, Nr 16, poz. 93 ze zm., dalej k.c.), to jest jako zespołu składników materialnych i niematerialnych przeznaczonych do realizacji określonych zadań gospodarczych. Chodzi w niej o zadysponowanie w jednym procesie przedsiębiorstwem w sensie przedmiotowym jako całością lub zorganizowanymi częściami mienia tego przedsiębiorstwa” (Wyrok WSA w Poznaniu z dnia 20.08.2010 r., II SA/Po 223/10, LEX nr 754346). Powyższe rozstrzygnięcia odnosiły się co prawda *stricte* do przedsiębiorstw państwowych, jednak co istotne, zgodnie z treścią zdania drugiego art. 8 ust. 2 ustawy wprowadzającej, do czasu wyboru formy organizacyjno-prawnej do przedsiębiorstw komunalnych stosuje się odpowiednio przepisy o przedsiębiorstwach państwowych. W przypadku przedsiębiorstw komunalnych rozważania orzecznicze i doktrynalne dotyczące przedsiębiorstw państwowych znajdują więc także odpowiednie zastosowanie. Jest to związane ze sposobem sformułowania przepisów przez ustawodawcę, który prowadzić musi do konkluzji, że jeśli jakaś forma organizacyjno-prawna była dopuszczalna przez prawo, to wniesienie do niej przedsiębiorstwa komunalnego traktuje się analogicznie jak wniesienie przedsiębiorstw do spółki w rozumieniu art. 37 ustawy z dnia 13 lipca 1990 r. o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (Dz. U. Nr 51, poz. 298 ze zm.). Skoro ustawodawca nie wprowadził żadnego rozróżnienia pozycji podmiotu ze względu na dokonany wybór jego formy organizacyjno-prawnej, to również w ramach procesu wykładni nie powinno się kreować istnienia żadnej takiej odrębności (dyrektywa *lege non distinguente*).

Rezultatem wykładni systemowej jest więc konstatacja, że skoro przedsiębiorstwo komunalne może być prowadzone w formie związku międzygminnego, to także w przypadku wyboru takiej formy organizacyjno-prawnej (związku międzygminnego) odpowiednie

zastosowanie znajdują mechanizmy dotyczące likwidacji poprzedniej formy takiego przedsiębiorstwa - likwidacji szczególnej, bowiem przy zachowaniu ciągłości samego takiego przedsiębiorstwa. Konieczność prowadzenia tego rodzaju rozważań jest związana z faktem, że żaden przepis obowiązujący w 1991 r. nie określał kwestii następstwa prawnego w sposób tak jednoznaczny, jak ma to miejsce w obecnej regulacji kodeksowej (np. treść art. 553 § 1 Kodeksu spółek handlowych zgodnie z którym spółce przekształconej przysługują wszystkie prawa i obowiązki spółki przekształcanej). Judykatura i doktryna, w oparciu o istniejące przepisy prawa, wypracowała tego rodzaju (jw.) utrwalone i powszechnie akceptowane założenie, o istnieniu swego rodzaju ciągłości podmiotowej.

Tego rodzaju konstatacja jest zgodna z normą wynikającą z art. 42 ustawy z dnia 13 lipca 1990 r. o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (Dz.U. Nr 51, poz. 298). Zgodnie z tym przepisem, do jednoosobowych spółek Skarbu Państwa, powstałych na zasadzie art. 37 ust. 1 pkt 2 oraz art. 40 pkt 1, a także do udostępniania akcji w takich spółkach stosuje się odpowiednio przepisy rozdziałów 2 i 3. W rozdziale 2 ustawy znajduje się natomiast art. 8 ust. 2-3, zgodnie z którymi: (2) spółka powstała w wyniku przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego wstępuje we wszystkie prawa i obowiązki przekształconego przedsiębiorstwa, a także (3) na spółkę przechodzą, z mocy ustawy, uprawnienia i obowiązki przekształconego przedsiębiorstwa wynikające z decyzji administracyjnych. Na żadnym etapie nie dochodzi tutaj bowiem do sytuacji, że to gmina przejmuje zarząd nad mieniem komunalnym po przedsiębiorstwie komunalnym. Cały czas przedsiębiorstwo komunalne zarządza tym majątkiem, a jego działalność jest kontynuowana.

Powyższe konkluzje, potwierdzające istnienie „kontynuacji tożsamości osobowości prawnej” podmiotów działających w miejsce zlikwidowanych przedsiębiorstw komunalnych, uzupełnia dorobek naukowy dotyczący rozdziału 4 ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej (Dz.U. z 2021 poz. 679). W komentarzach odnoszących się do art. 14 (stanowiącego, że przedsiębiorstwa komunalne, w stosunku do których rada gminy do dnia 30 czerwca 1997 r. nie postanowiła o wyborze organizacyjno-prawnej formy lub o ich prywatyzacji, ulegają z dniem 1 lipca 1997 r. przekształceniu w jednoosobową spółkę gminy, z mocy prawa) podkreślono, że „samo pojęcie przedsiębiorstwa komunalnego nie oznacza odrębnej formy organizacyjno-prawnej, lecz jest wyłącznie konwencją terminologiczną na oznaczenie skomunalizowanych w trybie ustawy z dnia 10 maja 1990 r. - Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych, wskazanych tam przedsiębiorstw państwowych” (C. Banasiński, K. M. Jaroszyński [w:] C. Banasiński, K. M. Jaroszyński, Ustawa o gospodarce komunalnej. Komentarz, Warszawa 2017, art. 14). Tego rodzaju konstatacja powinna prowadzić do konkluzji, iż likwidacja przedsiębiorstwa komunalnego funkcjonującego na zasadzie art. 8 ustawy wprowadzającej nie powinna być postrzegana jako likwidacja formy organizacyjno-prawnej takiego podmiotu gospodarczego, ale wyłącznie jako usunięcie statystycznego zapisu w stosowanych rejestrach, mającego charakter porządkowo-statystyczny. W takich okolicznościach wybór właściwej formy organizacyjno-prawnej - którego dokonania ustawodawca wręcz wymaga - należy postrzegać nie tylko jako źródło kontynuacji (ciągłości) funkcjonowania przedsiębiorstwa komunalnego w formie organizacyjno-prawnej wynikającej z art. 8 ustawy wprowadzającej, ale nawet jako pierwotne określenie formy organizacyjno-prawnej, w jakiej podmiot ten ma funkcjonować w realiach nowego systemu gospodarczo-prawnego.

Ustawodawca w przepisach wprowadzających reformę samorządową nie zdefiniował pojęcia formy organizacyjno-prawnej. Udzielenie więc odpowiedzi na pytanie, co należy rozumieć przez formę organizacyjno-prawną prowadzenia działalności gospodarczej, wymaga

odwołania się do innych aktów prawnych. W ramach zarządzenia nr 60 z dnia 15 października 1990 r. Prezes Głównego Urzędu Statystycznego - działający na podstawie art. 12 ust. 1 pkt 1 ustawy o statystyce państwowej - wprowadził zasady klasyfikowania i kodowania podmiotów według form prawno-organizacyjnych, zwanych „Systematyką Form Prawno-Organizacyjnych - SFPO”. Zgodnie z SFPO, w szczególności z treścią objaśnień do części drugiej, związki międzygminne kwalifikują się do szczególnych form prawnych ujętych w tej systematyce pod kodem 01. Również w ramach wskazania dopuszczalnych form organizacyjnych wymieniono związki komunalne - pod kodem 6906 lub 6907. W dacie dokonania przez Radę Miejską Gminy Wałbrzych wyboru formy związku międzygminnego, jako formy organizacyjno-prawnej kontynuowania działalności przedsiębiorstwa komunalnego, forma ta postrzegana była więc przez organy państwowe (ustawodawcę) jako prawno-organizacyjna forma, w jakiej możliwe jest prowadzenie działalności gospodarczej. Dokonanie przez Radę Miejską Gminy Wałbrzych wyboru takiej formy kontynuowania działalności przedsiębiorstwa komunalnego stanowiło w związku z tym prawidłową i skuteczną realizację przepisów ustawy. Konsekwencją powyższego jest konstatacja, iż dochodzi w tym przypadku do kontynuowania działalności przedsiębiorstwa komunalnego w formie związku międzygminnego - ze wszystkimi tego konsekwencjami. W doktrynie i orzecznictwie jednolicie przyjmuje się bowiem również, iż związki międzygminne są gminnymi (komunalnymi) osobami prawnymi. Związek komunalny (międzygminny) jest komunalną osobą prawną, o jakiej mowa w art. 1 pkt 2 powołanej wyżej ustawy z dnia 7 października 1992 r. zmieniającej ustawę o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości.

Należy podkreślić, że w ocenie organu „likwidacja” WPWiK (na co wskazuje powołana wyżej uchwała Rady Miejskiej Gminy Wałbrzych z dnia 29 lipca 1991 r. oraz postanowienie z dnia 9 września 1991 r. Sądu Rejonowego w Wałbrzychu Wydział VI Gospodarczy) i utworzenie WZWiK to inny rodzaj likwidacji niż ten obecnie powszechnie rozumiany w kontekście przepisów Kodeksu spółek handlowych. Istotne w tej kwestii są rozważania Trybunału Konstytucyjnego zawarte w uchwale z dnia 15 maja 1996 r. sygn. akt W 2/96 (OTK 1996, nr 3, poz.23). Trybunał Konstytucyjny prowadził w niej wywód w kontekście przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa, niemniej, ze względu na sygnalizowaną już wolę ustawodawcy co do odpowiedniego stosowania rozwiązań ustawy o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych do przedsiębiorstw komunalnych, muszą one znaleźć odpowiednie zastosowanie w niniejszej sprawie.

W literaturze zwraca się uwagę na to, że Trybunał Konstytucyjny zauważył, że „(...) «jednoosobowa spółka Skarbu Państwa powstała w wyniku przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego jest uniwersalnym następcą prawnym tego przedsiębiorstwa. Na skutek jednego zdarzenia prawnego, rejestracji spółki w rejestrze handlowym z jednoczesnym wykreśleniem przedsiębiorstwa państwowego z rejestru przedsiębiorstw państwowych (art. 12 ustawy o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych) dochodzi do nabycia całego majątku przez spółkę». Ponadto Trybunał odwołał się także do szeregu orzeczeń sądowych, potwierdzających tezę o uniwersalnym charakterze następstwa prawnego jednoosobowej spółki Skarbu Państwa, powstałej po tym przedsiębiorstwie w wyniku przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego. Chociaż w przywołanym orzeczeniu Trybunał Konstytucyjny nie podjął wyraźnej próby rozstrzygnięcia omawianego zagadnienia na korzyść jednego z poglądów, to jednak bardziej skłaniał się do uznania ciągłości podmiotowości prawnej przekształcanego przedsiębiorstwa. W dalszej części uzasadnienia do ww. wyroku wskazano, że w razie takiego przekształcenia «nie dochodzi tu ani do zmiany właściciela w znaczeniu

ekonomicznym przedsiębiorstwa rozumianego jako zespół składników majątkowych (w rozumieniu art. 55¹ k.c.), ani do zmiany właściciela kapitału. W wyniku tej transformacji obok Skarbu Państwa nie pojawiają się żadne inne podmioty. [...] Formalnie rzecz ujmując, jednoosobowa spółka Skarbu Państwa jest nowym podmiotem, lecz ta okoliczność, że jest ona następcą uniwersalnym przedsiębiorstwa państwowego, przejmującym w całości przedsiębiorstwo w rozumieniu art. 55¹ k.c. pozwala uznać, że w sensie materialnym została zachowana ciągłość podmiotowości prawnej przekształconego przedsiębiorstwa państwowego. Sytuacja jest przy tym zbliżona do przekształceń spółek prawa handlowego, co do których nie ma wątpliwości, zarówno w doktrynie jak i w orzecznictwie, że przekształcenie oznacza zmianę formy ustrojowej przy zachowaniu bytu prawnego. «” (E. Szczygłowska, 3.3.2. Kontynuacja podmiotowości prawnej przy przekształcaniu przedsiębiorstw państwowych. Zasada kontynuacji a zasada sukcesji [w:] Sukcesja uprawnień i obowiązków administracyjnych, Warszawa 2009).

W ocenie organu powyższa sytuacja zachodziła w niniejszej sprawie – w zakresie dotyczącym dawnego WPWiK i wnioskodawcy. Jak już wskazano wyżej Sąd wykreślił dawne WPWiK z rejestru przedsiębiorstw państwowych. Wykreślenie WPWiK z rejestru przedsiębiorców nie może być jednak traktowane jako zakończenie bytu prawnego jednego podmiotu i powstanie zupełnie nowego, odrębnego podmiotu - WZWiK, a jedynie jako jego kontynuacja. Jak zostało wskazane powyżej przekształcenie przedsiębiorstwa państwowego w spółkę prawa handlowego skutkowało wykreśleniem przedsiębiorstwa z rejestru. Należy mieć bowiem na uwadze, że inny jest rejestr przedsiębiorstw państwowych, a inny spółek prawa handlowego. Wykreślenie przedsiębiorstwa państwowego z rejestru w wyniku przekształcenia w spółkę, było konieczne, miało jednak wymiar wyłącznie formalny. Podobnie w przypadku przekształcenia przedsiębiorstwa komunalnego w związek międzygminny. Przedsiębiorstwo komunalne widniało w rejestrze przedsiębiorstw państwowych. Jednocześnie dla związków międzygminnych prowadzony był rejestr związków międzygminnych, przez Prezesa Rady Ministrów. Konieczne było zatem formalne wykreślenie WPWiK z rejestru ponieważ uległo ono przekształceniu w WZWiK - podmiot, dla którego prowadzony jest odrębny rejestr.

Reasumując należy przyjąć, że Wałbrzyski Związek Wodociągów i Kanalizacji kontynuuje w sposób całkowity i bezpośredni działalność prowadzoną uprzednio przez zlikwidowane i wykreślone - właśnie ze względu na przejęcie całości jego działalności przez WZWiK - Wałbrzyskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji, i jednocześnie w sensie faktycznym (materialnym) WZWiK jest bezpośrednim następcą tego podmiotu, kontynuatorem tożsamości osobowości prawnej. WZWiK jako następca prawny WPWiK, spełnia więc przesłanki art. 1 pkt 2 ustawy z dnia 7 października 1992 r. zmieniającej ustawę o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości.

Potwierdzeniem tej tezy jest również powoływany wcześniej art. 6 ust. 1 ustawy Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych, zgodnie z którym niepodzielne składniki mienia komunalnego, o którym mowa w art. 5 ust. 1-3 tego aktu prawnego, służące realizacji zadań więcej niż jednej gminy pozostają - **do czasu utworzenia odpowiedniego związku komunalnego** lub zawarcia porozumienia - w dotychczasowym zarządzie. Mienie WPWiK, jako przedsiębiorstwa obejmującego zasięgiem działania grupę konkretnych gmin, służące zaspokajaniu podstawowych potrzeb tych gmin w zakresie zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, stanowiło niepodzielny składnik mienia komunalnego, pomimo, że funkcje organu założycielskiego wykonywał organ tylko jednej z gmin objętych zakresem działania przedsiębiorstwa, tj. Prezydent Miasta Wałbrzycha jako terenowy organ administracji państwowej stopnia podstawowego. Mienie to, stanowiące zorganizowaną całość jako

przedsiębiorstwo w rozumieniu przedmiotowym, nie mogło zostać skomunalizowane z mocy prawa na podstawie art. 5 ust. 1 ani na rzecz jednej z gmin objętych zakresem działania WPWiK w Wałbrzychu, ani na rzecz wszystkich jednocześnie. Brak było również podstaw do komunalizacji mienia na podstawie art. 5 ust. 2 bądź art. 5 ust. 3, albowiem Prezydent Miasta Wałbrzycha pełniący funkcję organu założycielskiego WPWiK nie był organem wymienionym w art. 5 ust. 2 (tj. organem miasta stołecznego Warszawy, miasta Łodzi czy miasta Krakowa) i nie był zarazem terenowym organem administracji państwowej stopnia wojewódzkiego, o jakim traktuje art. 5 ust. 3. Za logiczne zatem – a nawet postulowane przez ustawodawcę w powołanym wyżej przepisie – uznać należy utworzenie odpowiedniego związku międzygminnego jako bezpośredniego kontynuatora dotychczasowej działalności WPWiK oraz przejęcie przez ten podmiot całości mienia poprzednika prawnego.

Tezę potwierdza również przebieg całego procesu powołania WZWiK, w tym treść podejmowanych przez właściwe organy uchwał oraz treść Statutu, w których mowa jest o „przekształceniu” WPWiK w Wałbrzychu w WZWiK w Wałbrzychu, „przekazaniu” WPWiK na rzecz WZWiK, „przejęciu pracowników” WPWiK przez WZWiK, a także o tym, że całość mienia dotychczasowego WPWiK stanowi mienie WZWiK. Istotna jest też chronologia działań prawnych, w której zwraca uwagę przede wszystkim fakt, że w pierwszej kolejności doprowadzono do ukonstytuowania się WZWiK jako samodzielnego podmiotu, a dopiero w dalszej kolejności podjęto czynności skutkujące formalną „likwidacją” WPWiK. I tak, WZWiK uzyskał osobowość prawną po ogłoszeniu statutu w dzienniku urzędowym, czyli w dniu 24 lipca 1991 r., a uchwała w sprawie „likwidacji WPWiK” została podjęta kilka dni później, tj. 29 lipca 1991 r. Ten ostatni podmiot został zatem „zlikwidowany” z przyczyn formalnych, jako „pusty” byt prawny, bowiem jego prawa i obowiązki przejął WZWiK. Jak wcześniej wywiedziono, w tym okresie – stanowiącym okres transformacji ustrojowej – brak było przepisów regulujących wprost przekształcenie przedsiębiorstwa komunalnego w związek międzygminny, więc takie nie mogły zostać zastosowane. Regulacja ustawowa odnosząca się do przedsiębiorstw komunalnych była zdawkowa i skonstruowana na zasadzie odesłania do przepisów o przedsiębiorstwach państwowych, będących z istoty swej podmiotami o zupełnie innych uwarunkowaniach własnościowych i prawnych. Ustawa o przedsiębiorstwach państwowych nie mogła oczywiście zawierać przepisów o przekształcaniu tych przedsiębiorstw w związki międzygminne. Zarazem ustawodawca w art. 8 ust. 2 ustawy Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych zobligował rady gmin do wyboru formy organizacyjno-prawnej prowadzenia działalności gospodarczej, wykonywanej dotychczas przez przedsiębiorstwa komunalne, do dnia 31 grudnia 1991 r. Wybór ten musiał się dokonać zatem w oparciu o przepisy prawne obowiązujące w tym okresie. I chociaż wyraźnie w powołanej wyżej regulacji prawnej chodziło o określenie podmiotowego kontynuatora, następcy prawnego przedsiębiorstwa komunalnego powstałego z przedsiębiorstwa państwowego, to z konieczności zastosowanie musiały znaleźć procedury odrębne, tj. z jednej strony procedura utworzenia związku międzygminnego, z drugiej strony procedura następczej „likwidacji” dotychczasowego przedsiębiorstwa komunalnego. Takie rozwiązanie przyjęto w analizowanym stanie faktycznym, doprowadzając do powołania następcy prawnego WPWiK, gwarantującego wykonywanie dotychczasowej działalności, i tym samym gwarantującego zaspokajanie podstawowych potrzeb całej grupy gmin w zakresie bieżącego i nieprzerwanego zaopatrzenia w wodę i odbioru ścieków. Raz jeszcze trzeba przy tym podkreślić, że Gmina Marciszów była objęta zakresem działalności WPWiK, a następnie była statutowym członkiem WZWiK jako następcy prawnego tego pierwszego podmiotu.

Zauważyć również należy, że pełnomocnik WZWiK przedłożył liczne dokumenty świadczące, że Związek wstąpił w umowy i inne stany prawne (w tym pracownicze, skarbowe i administracyjne) po przedsiębiorstwie jako jego naturalny kontynuator (załączniki do pism z dnia 24 września i 20 listopada 2025 r.), m.in. pozwolenia wodnoprawne wydane przed 1990 r. na podstawie których WZWiK pobierało wodę mimo, że formalnie pozwolenia wydane zostały na rzecz WPWiK (czy też jego poprzednika prawnego)). Wydane zostały również liczne decyzje uwłaszczeniowe przez Zarząd Miasta Wałbrzycha, Zarząd Miasta w Boguszkowie-Gorcach, Zarząd Miejski w Jedlinie Zdroju, na rzecz WPWiK, w których przyjmowano w sposób jednoznaczny stanowisko, że WZWiK jest następcą prawnym WPWiK. Tak ukształtowana, powszechna praktyka również stanowi potwierdzenie przyjętego wyżej stanowiska.

Zaznaczyć dalej należy, że powołane w decyzji Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 11 lipca 2025 r., rozstrzygnięcia sądów, tj. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 1995 r. (sygn. akt III AZP 10/94) i wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 21 listopada 2012 r. (sygn. akt I OSK 1367/11) zapadły w innych stanach faktycznych niż ukształtowany w przedmiotowej sprawie.

Uchwała SN z dnia 11 stycznia 1995 r. dotyczyła przedsiębiorstwa komunalnego, a więc komunalnej osoby prawnej, istniejącej w dacie 5 grudnia 1990 r., w miejsce której w 1991 r. utworzony został zakład budżetowy, czyli jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej. W tej sytuacji zatem nie mogło być wątpliwości, że komunalna osoba prawna definitywnie utraciła osobowość prawną przed wejściem w życie ustawy z dnia 7 października 1992 r. zmieniającej ustawę o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości, a zakład budżetowy nie mógł stać się podmiotem stwierdzenia nabycia prawa użytkowania wieczystego gruntu i prawa własności budynków i innych urządzeń. Podmiotem nabycia praw nie mogła stać się również gmina jako organ założycielski, albowiem – jak słusznie wywiedziono w uchwale SN – zmiana ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości zmierzała w analizowanym zakresie do umocnienia istniejących i funkcjonujących komunalnych osób prawnych, ich odrębności i samodzielności oraz sytuacji majątkowej i prawnej w stosunku do mienia komunalnego, a nie do przysporzenia majątku samym gminom. Tak rozumiany cel ustawy zostaje zrealizowany w niniejszej sprawie w pełnym zakresie – beneficjentem uwłaszczenia staje się nie gmina, lecz komunalna osoba prawna, realizująca zadania statutowe na obszarze kilku gmin, przy czym uwłaszczenie nieruchomości wykorzystywanymi do zaopatrzenia w wodę i odbioru ścieków pozostaje ściśle zharmonizowane z celem działalności i przyczyną utworzenia WZWiK jako odrębnego podmiotu.

Z kolei w stanie faktycznym będącym przedmiotem wyroku NSA z dnia 21 listopada 2012 r. przedsiębiorstwo komunalne zostało zlikwidowane i wniesione jako aport do spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, w stosunku do której sądy kwestionowały status komunalnej osoby prawnej w rozumieniu przepisów uwłaszczeniowych, a więc, po pierwsze, nie doszło do utworzenia związku międzygminnego, bez wątpienia będącego komunalną osobą prawną, a po drugie, nie miał tam zastosowania powołany już wyżej art. 6 ustawy Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych, z którego wprost wynika, że intencją ustawodawcy, w odniesieniu do niepodzielnych składników mienia komunalnego, było kontynuowanie podmiotowości prawnej oraz przejęcie mienia przedsiębiorstw komunalnych zarządzających tego rodzaju mieniem przez związki międzygminne. Nie można natomiast zgodzić się z zasugerowanym w uzasadnieniu wyroku poglądem, jakoby uwłaszczenie miało obejmować takie sytuacje, gdy w dacie 24 grudnia 1992 r. istniała ta sama komunalna osoba prawna, która istniała w dacie 5

grudnia 1990 r. Przyjęcie takiego poglądu prowadziło do wykreowania dodatkowej, pozaustawowej przesłanki uwłaszczenia, naruszającej prawa przedsiębiorstw komunalnych, do których przekształcenia organizacyjno-prawnego doszło, zgodnie z wymogiem art. 8 ustawy Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych, przed dniem 24 grudnia 1992 r. Przeciwnie, to zastosowanie instytucji uwłaszczenia do komunalnych osób prawnych będących następcami prawnymi przedsiębiorstw komunalnych istniejących w dacie 5 grudnia 1990 r. realizuje, jak już wykazano, cel ustawy, jakim było utrwalenie podmiotowości i odrębności, także na płaszczyźnie majątkowej, komunalnych osób prawnych. Ponownie trzeba podkreślić, że w stanie faktycznym sprawy brak było podstaw do komunalizacji przedmiotowego mienia na podstawie art. 5 ust. 1-3 ustawy komunalizacyjnej, w związku z czym pozbawienie komunalnych osób prawnych możliwości uwłaszczenia mieniem stanowiącym w dacie 5 grudnia 1990 r. (i 24 grudnia 1992 r.) własność Skarbu Państwa odbierałoby tym podmiotom realne możliwości działania i podważałoby nie tylko ich podmiotowość i odrębność, ale i cele i sens reformy ustrojowej, polegającej na utworzeniu jednostek samorządu terytorialnego i wyposażeniu ich w majątek służący realizacji nałożonych zadań. Niezależnie od powyższego należy skonstatować, że WZWiK w sensie przedmiotowym, materialnym stanowił to samo przedsiębiorstwo komunalne co istniejące w dniu 5 grudnia 1990 r. WPWiK.

W świetle § 3 ust. 1 powołanego na wstępie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 lutego 1998 r. w decyzji stwierdzającej uwłaszczenie państwowej osoby prawnej ustala się cenę nieruchomości gruntowej według stanu na dzień 5 grudnia 1990 r. i według wartości na dzień wydania tej decyzji. Z uwagi na okoliczność, że działka nr 478/29 objęta została decyzją Wojewody Dolnośląskiego z dnia 30 września 2019 r. znak IF.AB.7840.2.30.2018.JT, odstąpiono od ustalenia ceny nieruchomości jak i warunków użytkowania wieczystego gruntu. Jak już wyżej zaznaczono, zgodnie z powołaną decyzją Wojewody Dolnośląskiego, prawo użytkowania wieczystego na nieruchomościach objętych tym rozstrzygnięciem wygasło z dniem, w którym decyzja stała się ostateczna. Oznacza to, że prawo użytkowania wieczystego ustanowione na działce nr 478/29 (powstałe z mocy prawa z dniem 5 grudnia 1990 r.) wygasło z dniem 11 maja 2021 r.

Co do wątpliwości dotyczących podmiotu, na rzecz którego wydawana jest decyzja uwłaszczeniowa wskazać należy, że decyzja ta jest decyzją deklaratoryjną, czyli decyzją, która potwierdza jedynie stan prawny jaki powstał w określonej dacie z mocy samego prawa. Decyzja wydana w trybie art. 200 potwierdza stan prawny powstały z dniem 5 grudnia 1990 r., co za tym idzie, uwłaszczana jest jednostka organizacyjna, która istniała w powołanej dacie – w niniejszym przypadku będzie to Wałbrzyskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Wałbrzychu. W sentencji wniosku uwłaszczeniowego Związku faktycznie znajduje się zapis „wnoszę o stwierdzenie nabycia z mocy prawa przez Wałbrzyski Związek Wodociągów i Kanalizacji w Wałbrzychu (...)” jednakże z dalszej części wniosku (strona 11) wynika w sposób jednoznaczny, że wolą Wnioskodawcy jest uwłaszczenie przedsiębiorstwa, a Związek będzie beneficjentem nabytych praw jako jego następca prawny. Należy zaznaczyć, że potwierdził to również sam Wnioskodawca w piśmie z dnia 25 lipca 2024 r. (wskazując jednocześnie, że powołany fragment wniosku był „skrótem myślowym/oczywistą omyłką”).

Opisany wyżej deklaratoryjny charakter decyzji uwłaszczeniowej, wyklucza okoliczność naruszenia praw Gminy Marciszów jako osoby trzeciej w rozumieniu przepisu art. 200 ust. 4 ustawy o gospodarce nieruchomościami. Jak już wskazano wyżej, dla niniejszego rozstrzygnięcia decydujący jest stan prawny istniejący w dacie 5 grudnia 1990 r.,

a jak ustalono w toku niniejszego postępowania Gmina w powołanej dacie nie dysponowała tytułem prawnym do przedmiotowej nieruchomości.

Organ nie podziela poglądu wyrażonego w zarzutach Gminy, zgodnie z którym Wnioskodawca nie ma przymiotu strony w niniejszym postępowaniu. Przede wszystkim, należy zauważyć, że przesłane wraz z pismem z dnia 17 lipca 2024 r. kopie rozstrzygnięć sądów administracyjnych i Ministra Administracji i Cyfryzacji, które w ocenie Burmistrza potwierdzają jego stanowisko, wydane zostały w postępowaniach nadzwyczajnych w sprawach stwierdzenia nieważności decyzji komunalizacyjnych wydanych na podstawie art. 18 ust.1 w związku z art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 10 maja 1990 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych. Rozstrzygnięcia te nie dotyczyły więc postępowań uwłaszczeniowych prowadzonych w trybie art. 200 ustawy o gospodarce nieruchomościami. Ponadto, zarówno we wskazanych rozstrzygnięciach, jak i wystąpieniu Burmistrza podnoszony jest zarzut, że Przedsiębiorstwo nie dysponowało tytułem prawnorzeczowym do przedmiotowej nieruchomości, tymczasem, co należy podkreślić, pojęcie tytuł prawnorzeczowy nie odnosi się do zarządu, który nie jest prawem rzeczowym. W ocenie organu, powołane wcześniej decyzje opłatowe z roku 1989 r. i 1991 r., wydane, co warto zaznaczyć, dla istniejącego w dniu 5 grudnia 1990 r. Przedsiębiorstwa, potwierdzają, że jednostka ta dysponowała tytułem prawnym zarządu do przedmiotowej nieruchomości w dniu 5 grudnia 1990 r. W tych okolicznościach nie zachodzi konieczność ustalania i dokumentowania czy Wałbrzyskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Wałbrzychu w momencie swojego powstania w 1988 r. wyposażone zostało w przedmiotowe mienie (brak tego rodzaju dokumentów stanowił główny zarzut w rozstrzygnięciach powołanych przez Burmistrza) – jak już wyżej wskazano zarząd Przedsiębiorstwa potwierdza decyzje opłatowe wydane już po jego utworzeniu.

Z uwagi na opisany wyżej przedmiot decyzji Ministra Administracji i Cyfryzacji (powołanych przez Burmistrza), pozyskanie akt postępowań zakończonych tymi rozstrzygnięciami organ uznaje za nieuzasadnione. Podkreślić należy, że przedmiotowe mienie nie mogło zostać przekazane Gminie w 1990 r. jako mienie komunalne (na co wskazuje Burmistrz w swoim wystąpieniu).

Co do zastrzeżeń zgłoszonych przez Gminę dotyczących decyzji opłatowych, kwestię tę rozstrzygnęła cytowana już wyżej uchwała Naczelnego Sądu Administracyjnego w składzie siedmiu sędziów z dnia 16 grudnia 2024 r.

Zauważyć należy, że decyzja Urzędu Rejonowego w Jeleniej Górze z dnia 28 lutego 1991 r., aktualizująca opłatę roczną dla Wałbrzyskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji z tytułu zarządu gruntem, ustaloną w decyzji z dnia 18 grudnia 1986 r. znak RRG 8226/10/86/89, przytacza numery działek 400, 241, 320, 572, 482, 478, 36/1, 219/1, 310/2, 310/3, 310/5, 323/2, 310/7, 346/1 i 346/2, i nie wskazuje przy tym, że część tych działek położona jest w Marciszowie (powołana jest jedynie miejscowość Ciechanowice, na terenie której położone są działki nr 346/1 i nr 346/2). Pismem z dnia 24 czerwca 2024 r. Wnioskodawca potwierdził w sposób jednoznaczny, że jego poprzednik prawny nigdy nie posiadał działek o wskazanych wyżej numerach w Ciechanowicach (za wyjątkiem działek nr 346/1 i nr 346/2), natomiast działki o takich numerach (znajdujące się w zarządzie Przedsiębiorstwa) położone były w Marciszowie. Zauważyć również należy, że zgromadzona w sprawie archiwalna dokumentacja geodezyjna również nie potwierdza aby Przedsiębiorstwo posiadało opisane działki w Ciechanowicach (poza działkami nr 346/1 i nr 346/2).

Biorąc pod uwagę całość dokonanych ustaleń orzeczono jak w rozstrzygnięciu.

Ostateczna decyzja stanowi podstawę do wpisu w księdze wieczystej prawa określonego w punkcie I decyzji.

Od niniejszej decyzji służy stronie prawo wniesienia odwołania do Ministra Finansów i Gospodarki za moim pośrednictwem, w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia. W trakcie biegu terminu do wniesienia odwołania strona może zrzec się prawa do jego wniesienia. Z dniem doręczenia Wojewodzie Dolnośląskiemu oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez ostatnią ze stron postępowania, decyzja staje się ostateczna i prawomocna.

Z up. WOJEWODY DOLNOSLASKIEGO

Daniel Kruszyński

Z-ca DYREKTORA

Wydziału Nieruchomości, Rolnictwa i Środowiska

Otrzymują:

- 1) adw. Michał Jerzy Skorupka
pełnomocnik Wałbrzyskiego Związku Wodociągów
i Kanalizacji w Wałbrzychu,
- 2) adw. Michał Jabłoński pełnomocnik Gminy Marciszów,
- 3) Wójt Gminy Marciszów,
- 3) Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu,
- 4) Starosta Kamiennogórski,
- 5) Starostwo Powiatowe w Kamiennej Górze – ewidencja gruntów,
- 6) Sąd Rejonowy w Kamiennej Górze IV Wydział Ksiąg Wieczystych,
- 7) a/a.

